

Tværasektorielle løsningsforslag på høreområdet med udgangspunkt i anbefalinger fra Borgerdesign

Udarbejdet af arbejdsgruppen vedr. tværasektorielle tiltag på høreområdet efterår 2021

Afreportering til Sundhedsstyregruppen 9. februar 2022

INDLEDNING

Region Midtjylland og de midtjyske kommuner har igangsat et arbejde, der skal bidrage til at sikre, at mennesker med høretab oplever et sammenhængende og overskueligt patientforløb af høj og ensartet kvalitet, uanset hvor i regionen borgeren bor.

Det skønnes, at mindst 800.000 danskere har hørenedsættelse i en eller anden grad. I de kommende år forventes antallet af høreapparatbrugere at vokse, både fordi der kommer flere ældre, og fordi den teknologiske udvikling betyder, at flere mennesker med høretab kan få nytte af høreapparatbehandling.

Det er derfor vigtigt, at den eksisterende kapacitet bruges bedst muligt bl.a. ved at undgå parallelle tilbud og genundersøgelser samt ved at sikre, at informationer og data så vidt muligt deles mellem sektorer. Det er også vigtigt, at borgerne hurtigt får den nødvendige vejledning og rådgivning ift. at bruge deres nye høreapparater (herefter HA), så de ikke risikerer at ende som såkaldte skuffeapparater.

Høreområdet i Midtjylland er udfordret af, at der på nogle områder er en mindre klar ansvars- og opgavefordeling mellem de regionale hørecentre og de kommunale kommunikationscentre. Der opleves også at være interne forskelle i behandlingsforløbene på tværs af geografiske lokaliteter i regionen – det gælder fx i forhold til udlevering af journaloplysninger mellem region og kommune, fremgangsmåde ved tabte høreapparater, reparation af høreapparater osv.

Dette besværliggør de fagprofessionelles arbejde, når de har

patientforløb på tværs af lokaliteter og risikerer i værste fald at betyde, at borgerne ikke oplever samme høje kvalitet i behandlingsforløbet uanset bopæl.

For at imødekomme udfordringerne har der været igangsat flere tiltag:

- En arbejdsgruppe med deltagelse af kommuner og region fik i foråret 2021 til opgave at udarbejde en fælles retningslinje for kommunikation mellem de regionale hørecentre og de kommunale kommunikationscentre. Retningslinjen har været til godkendelse i kommunerne og regionen og ligger i regionens e-dok (se retningslinjen [her](#)).
- Borgerdesign gennemførte i første halvdel af 2020 en proces med fokus på skuffeapparater - herunder om man i nogle tilfælde kan spare behandling til de borgere, der tilsyneladende ikke har udbytte af deres HA. Processen bestod af samtaler med HA-brugere, fagprofessionelle og interesseorganisationer og resulterede i en rapport, som blev præsenteret for Sundhedskoordinationsudvalget på deres møde 26. april 2021. Konklusionen i rapporten var, at skuffeapparater sjældent er udtryk for overflødig behandling, men nærmere er en konsekvens af en række andre problemer relateret til kvaliteten af HA-behandling i Region Midtjylland. Problemstillingerne blev i rapporten inddelt i 6 temaer: 1) Høretab og forventninger til HA 2) Den mulige hjælp 3) Navigation i et komplekst felt med mange aktører 4) Ventetiden til behandling 5) Mistillid til de private og 6) Ulighed (se rapporten [her](#)).

- På baggrund af rapporten fra Borgerdesign afholdte Borgerdesign i september 2020 to fælles tolkningssessioner med deltagelse af borgerne, fagprofessionelle og interesseorganisationer. Sessionerne mundede ud i en række anbefalinger til forbedring af HA-behandlingen i Midtjylland. Disse blev ligeledes præsenteret for Sundhedskoordinationsudvalget på deres møde 26. april 2021 (se anbefalinger pba. fælles tolkningerne [her](#)).

Sundhedskoordinationsudvalget besluttede på mødet 26. april 2021, at der skulle arbejdes videre med udvalgte tværsektorielle anbefalinger fra Borgerdesignprocessen, som vil kunne styrke samarbejdet mellem region og kommuner. Arbejdet blev forankret i en arbejdsgruppe med repræsentation fra de regionale høreklivikker og de kommunale kommunikationscentre herunder også repræsentanter for børnehøreområdet.

Arbejdsgruppen mødtes tre gange i efteråret 2021. Deres mandat var at pege på konkrete løsningsforslag i forhold til de udvalgte tværsektorielle anbefalinger samt andre områder, der vil kunne bidrage til at skabe mere sammenhængende forløb for borgere med høretab.

I forbindelse med arbejdsgruppens arbejde blev det tydeligt, at der på en række områder opleves at være gråzoner og manglende

overblik over opgavedeling og et heraf afledt behov for at afklare en række snitflader og arbejdsdelinger. Med opbakning fra Sundhedsstyregruppens formandskab påbegyndte arbejdsgruppen derfor opdatering af et eksisterende snitfladekatalog på høreområdet (se eksisterende snitfladekatalog [her](#)). Sundhedsstyregruppen vil på et senere møde i 2022 blive forelagt et forslag til et opdateret snitfladekatalog sammen med en vurdering af økonomiske konsekvenser ved eventuelle opgaveændringer.

Nærværende dokument er en kort afrapportering af de tværsektorielle løsningsforslag, som arbejdsgruppen er nået frem til.

OVERSIGT OVER TVÆRSEKTORIELLE LØSNINGSFORSLAG PÅ HØREOMRÅDET

De tværsektorielle løsningsforslag i overskrifter:

- Styrk det tværsektorielle samarbejde
- Understøt navigation for borgere og fagprofessionelle
- Hjælp tinnituspatienter til hurtigere behandlingsforløb

Til at arbejde videre med løsningsforslagene forslår arbejdsgruppen, at der nedsættes en koordineringsgruppe for tværsektorielt samarbejde på høreområdet for en 2-årig periode. Koordineringsgruppen er beskrevet nærmere her og på næste side.

Opdrag for koordineringsgruppe for tværsektorielt samarbejde på høreområdet:

Koordineringsgruppen får til opdrag at:

- færdiggøre opdatering af snitfladekatalog herunder vurdere og beskrive økonomiske konsekvenser ved eventuelle opgaveændringer. Når snitfladekataloget har været i høring i kommuner og region og er godkendt i Sundhedsstyregruppen, skal koordineringsgruppen bidrage til at implementere det.
- bidrage til at omsætte og implementere de to øvrige tværsektorielle løsningsforslag fremsat af arbejdsgruppen herunder konkret at:
 - undersøge muligheder ift. eksisterende digital platform, der kan bruges til at gøre det nemt tilgængeligt at få overblik over forskellige tilbud/muligheder inden for høreområdet.
 - følge op på evalueringen af prøvebehandlingen om tinnituspatienter.
- bidrage til overordnet samordning/koordinering af det tværsektorielle samarbejde på høreområdet i Midtjylland.

1. STYRK DET TVÆRSEKTORIELLE SAMARBEJDE

Problemstilling

Der er generelt et godt samarbejde på tværs af sektorerne på høreområdet, men der er også delområder, hvor det er uklart, hvem der har opgaven. Det gælder fx tilpasning af høreapparat, instruktion i brugen af høreapparat og mindre reparationer af høreapparat. Det betyder, at det ikke er tydeligt, hvor borgerne skal henvende sig med en konkret problemstilling ang. deres høreapparat. Det kan skabe forvirring hos borgerne samt medføre unødigt brug af ressourcer hos kommunerne og regionen.

Anbefaling fra arbejdsgruppen

Der er behov for yderligere at styrke det tværsæktorielle samarbejde bl.a. ved afklaring af arbejdsdeling inden for en række konkrete snitflader/overgange, hvor der i dag er uklar arbejdsdeling.

Tværsæktorielt løsningsforslag

- **Opdatering af det eksisterende snitfladekatalog.** Arbejdet er allerede påbegyndt i arbejdsgruppen vedr. tværsæktorielle tiltag på høreområdet. Et opdateret snitfladekatalog er med til at skabe et overblik over arbejdsdeling mellem sektorerne og hjælper således til at skabe koordinerede forløb for borgerne på høreområdet. Økonomiske konsekvenser ved eventuelle opgaveændringer i forbindelse med opdatering af snitfladekataloget skal ligeledes vurderes og beskrives.
- **Nedsættelse af en koordineringsgruppe for tværsæktorielt samarbejde på høreområdet for en 2-årig periode.** Koordineringsgruppens formål er at understøtte og styrke det tværsæktorielle samarbejde på høreområdet i Midtjylland og derigennem bidrage til gode og sammenhængende forløb for borgerne.

Forslag til næste skridt

En koordineringsgruppe for tværsæktorielt samarbejde på høreområdet nedsættes for en 2-årig periode. Koordineringsgruppen får til opgave at færdiggøre opdatering af snitfladekatalog herunder vurdere og beskrive økonomiske konsekvenser ved eventuelle opgaveændringer. Når snitfladekataloget har været i høring i kommuner og region og er godkendt i Sundhedsstyregruppen, skal koordineringsgruppen bidrage til at implementere det. Koordineringsgruppen får derudover til opgave at omsætte og implementere de to øvrige tværsæktorielle løsningsforslag fremsat af arbejdsgruppen samt at bidrage til overordnet samordning/koordinering af det tværsæktorielle samarbejde på høreområdet i Midtjylland.

- 2022/2023

2. UNDERSTØT NAVIGATION FOR BORGERE OG FAGPROFESSIONELLE

Problemstilling

Både borgere og fagprofessionelle oplever, at det er svært at få overblik over tilbud på høreområdet, og at det kan være vanskeligt at finde ud af, hvornår man skal henvende sig hvor under et behandlingsforløb. Det manglende overblik over tilbud og en uigennemsigtig organisering og arbejdsdeling mellem sektorerne betyder, at borgerne risikerer mange unødige kontakter og i værste fald oplever at blive kasterbold mellem sektorerne.

Hjælp til navigation. Der skal være opmærksomhed på, at borgere bliver klædt på til at navigere, således at de er klar over, hvor og hvordan de kommer videre til behandling, når de oplever, at deres høretab gør det nødvendigt.

Anbefaling fra Borgerdesignproces

Anbefaling fra arbejdsgruppen

Der bør være en let tilgængelig hjælp til navigation i forhold til forskellige tilbud/muligheder inden for høreområdet – både for borgere og fagprofessionelle.

Tværasektorielt løsningsforslag

En fælles digital platform, der gør det nemt tilgængeligt at få overblik over forskellige tilbud/muligheder inden for høreområdet, og som hjælper til navigation for borgere såvel som fagprofessionelle.

Det undersøges, om det er muligt at tage udgangspunkt i en eksisterende digital platform.

Forslag til næste skridt

Koordineringsgruppen for tværasektorielt samarbejde på høreområdet (se forslag 1) får til opgave at undersøge muligheder ift. eksisterende digital platform, der kan bruges til at gøre det nemt tilgængeligt at få overblik over forskellige tilbud/muligheder inden for høreområdet.

- 2022/2023.

3. HJÆLP TINNITUSPATIENTER TIL HURTIGE BEHANDLINGSFORLØB

Problemstilling

Tinnitus er et kompliceret høretab, hvor et høreapparat ikke altid hjælper, men derimod kan kræve andre typer af indsatser som fx kognitiv terapi, søvnvejledning m.m. Det er derfor uhensigtsmæssigt, at denne gruppe af patienter venter længe på behandling med høreapparater, som måske slet ikke kan afhjælpe deres høretab. Endvidere må kommunerne i dag ikke justere på tinnituspatienters høreapparater, hvilket betyder, at patienterne ofte henvender sig forgæves til kommunerne.

Tinnitus. Der kunne etableres tinnitusklinikker, for patienter med tinnitus, som er et kompliceret høretab. Behandlingen af denne patientgruppe handler ofte mere om den pædagogiske del end den tekniske.

Anbefaling fra Borgerdesignproces

Anbefaling fra arbejdsgruppen

Der er behov for bedre og hurtigere forløb for især tinnitus-patienter.

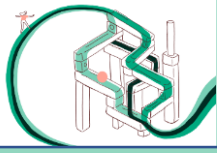
Tværasektorielle løsningsforslag

- Igangsættelse af en prøvehandling om tinnituspatienter i et samarbejde mellem Aarhus Universitetshospital (AUH) og Horsens Kommune. Formålet er at afprøve, om det er muligt at opnå hurtigere og bedre behandlingsforløb.

Forslag til næste skridt

Evaluering af AUH og Horsens Kommunes prøvehandling kan danne beslutningsgrundlag for en eventuel opskalering i resten af Midtjylland. Koordineringsgruppen for tværasektorielt samarbejde på høreområdet (se forslag 1) får til opgave at følge op på evalueringen af prøvehandlingen om tinnituspatienter.

- 2022/2023

ØVRIGE FORSLAG - INSPIRATION TIL LOKALE TILTAG PÅ HØREOMRÅDET

Netværk for borgere med høretab

Netværk. De fagprofessionelle skal over for borgerne understrege vigtigheden af at indgå i netværk med andre, der har høreapparat. Der kan etableres netværksgrupper enten på behandlingsstederne eller hos de kommunale høreteams. Der kunne være tilbud om løbende kontakt til en netværksperson, en rutineret person, der selv er bruger.

Anbefaling fra Borgerdesignproces

Anbefaling fra arbejdsgruppen: Der skal være bedre mulighed for at indgå i netværk med andre høreapparatbrugere for de borgere, der oplever et behov for det / kan have glæde af det.

Løsningsforslag: Netværkene kan med fordel deles op i unge for sig og voksne for sig. Måske kan Høreforeningen eller lign. spille en rolle fx ved at pege borgere i retning af relevante (online) netværk eller aktiviteter, hvor man kan møde andre, der bruger høreapparat.

Fokus på unge med høretab

Anbefaling fra arbejdsgruppen: Der bør være større fokus på at bevare kontakten til unge i overgangen fra børne- og ungeområdet til voksenhøreområdet samt fokus på at understøtte unge med høretab i at tage en ungdomsuddannelse.

Løsningsforslag: Konkret anbefales det at etablere netværk for unge, at lave overleveringsmøder mellem børne- og ungeområdet og voksenområdet i kommunen, at høreområdet i kommunen informerer uddannelsesinstitution ifm., at den unge starter ungdomsuddannelse, samt at man udbreder erfaringer fra projekt *Alle unge med i Midt (AUMI) – Bliv verdensmester i dit høretab* (læs mere om projektet [her](#)).

I Høreforeningen har man desuden en række uddannede ungeguider, som kan rekvireres til fx at holde oplæg i skoleklasser om at være ung med nedsat hørelse.

De første møder / forventningsafstemning

De første møder. Infomøder skal foregå i et samarbejde mellem høreklinikken og det kommunale. Desuden skal den, der indkalder til det første møde opfordre borgeren til at have pårørende med til mødet.

Anbefaling fra Borgerdesignprocessen

Anbefaling fra arbejdsgruppen: Der kan med fordel arrangeres informationsmøder til kommende høreapparatbrugere, så borgere (og pårørende) får realistiske forventninger til høreapparaterne.

Løsningsforslag: Møderne kan fx. foregå i et samarbejde mellem regionale høreklinikker og kommunale kommunikationscentre. Kommunerne opfordres desuden til at udbrede lokale informationsmøder eller kurser såsom 'lær dit høreapparat at kende'.

Høreforeningen har oplyst, at de gerne inviteres med ind i et samarbejde om informationsmøder for kommende høreapparatbrugere. En del af møderne kan evt. afholdes som webinarer mhp. at nå ud til en bredere målgruppe.